

KÖZGAZDASÁG ÉS PÉNZÜGY

III. évfolyam

9. szám

1927. november

Szerkesztik:

Dr. GLÜCKSTHAL ANDOR

Dr. LÉNÁRT VILMOS

A többtermelés mechanizmusa.

Irta : *id. gróf Csáky Gyula*

az Országos Többtermelési Liga alelnöke.

A „Többtermelés“, mint vagyonosodásunk országos fokozásának szervezete, oly összetételű mechanizmus, melynek konstrukciójáról nálunk, fájdalom — még a szakemberek legtöbbször sem véve ki, — alig van valakinek valamire való felfogása. Csak pusztá szó, dikcióknak, pohárköszöntőknek, sötétben tapogatózásoknak, életképtelen ábrándozásoknak, vaktába való reménykedéseknek lidércfényű tárgya. Pedig a többtermelés mechanizmusa oly konstrukciót igényel, mint egy jó gép, mint egy jól járó óramű, mely ha megindul — időnkénti felhuzással — akadálytalanul, a maga erejéből, folyton tovább jár. Azonban egy jó óránál nem elegendő, hogy *egy* alkatrésze jó legyen, hanem szükséges az összes alkatrészeknek pontos együttműködése.

Mi sajnós, ma csak ott vagyunk, hogy a „többtermelés“ címén elhangzott szép szavak és jó tanácsok csak ilyen egyes „alkatrészekre“ szorítkoznak. Az egyik azt mondja : „*Nem kell többtermelés, csak az értékesítésről kell gondoskodni, mert e nélkül a többtermelés veszélyes*“. A másik azt mondja : „*Nem kell semmi, amíg a gazdaközönség nem lesz okszerű gazdálkodásra kitanítva, — iskolákat kell felállítani, az öreg kisgazdákat is iskolába küldeni*“. A harmadik azt mondja : „*Nem kell más, csak jó országutak*“.

Hát ha mindezekben van igazság is, a többtermelés mechanizmusa ezekkel az egyes alkatrészekkel még nem fog helyből megindulni, ha ezeket és más szükséges alkatrészeket, melyekre eddig nem gondolt senki, nem hozzuk egymással oly *szerves összefüggésbe*, hogy azok úgy fogjanak egymásba, mint egy jó óramű mechanizmusa, tervszerűen és céltudatosan dolgozó szakértő kezében.

Mert hiába állítanánk fel ma még oly hatalmas „Értékesítési szervezetet“, ha annak nem volna más értékesíteni

valója, mint ami eddig is. Csak olyan értékesítési szervezetnek van létjogosultsága, amely az ország többtermelésének szervezetébe szorosan bekapcsolódik és az érdekközösség határaiból nem kívánkozik ki külön utakra. Hála Istennek, van Magyarországon tisztességes kereskedelem is. És ez tudni fogja, mi az ország vagyoni emelkedésének feltétele és melyik az a rész, mely ebből a munkából reá esik. Az olyan felfogás, mely a kereskedelemnek ilyen szerves bekapcsolódását nem akarja, nem szolgálja az ország érdekeit, de olyan külön utakat keres, amelyek messze esnek a magyar gyarapodás céljaitól. Erre az értékesítési szerve azonban mindaddig nincs szükség, amíg a többtermelés tényleg az egész országban meg nem indult. Ezzel kapcsolatosan, mint a forgalom természetes követelménye, mintegy automaticæ fog kialakulni. A keretek megteremtéséről azonban *már ma* kell konkrétan gondolkodni. Mert tudnunk kell, hogy bizony számíthatunk becsületes értékesítésre, mielőtt a termelőt felbuzdítjuk és rábírjuk az okszerű agrikultúra szokatlan munkájára, melynek eredményében nem szabad csalatkoznia. Biztos kilátásba kell helyeznünk a termelőnek a *vevőt*, a könnyen elérhető *piacot*. Gondoskodnunk kell arról, hogy létrehozzuk az értékesítés biztosítására és megkönnyítésére szolgáló *helyi piacokat*.

Azonban csalatkoznék az, aki azt hinné, hogy ez a kilátás kedvező értékesítésre már egymagában elegendő volna a többtermelés munkájának, az intenzív gazdálkodásnak megindítására. Ez még nem adja meg az elmaradt magyar földműves közönségnek a tudást, a képességet a célszerű, intenzív és racionális gazdálkodásra, hiányzik ehhez az a rutin, amelyhez a maga erejéből, — az eddigi tapasztalatok szerint — sohasem, vagy csak nagyon elkésve fog csak eljutni. Ki kell hát oktatni szakszerűen, paedagogice, elemi gyakorlati iskolában. De itt is nagyon tévedne az, aki azt hinné, hogy a falu, vagy tanyák iskoláinak padjaiból fog kiindulni a mezőgazdasági többtermelés. Nekünk ma nem arra a többtermelésre van szükségünk, amely majd az iskola padjai közül talán tíz, vagy több év múlva, mint jól-rosszul eltanult szürke teória fog kikerülni a világverseny küzdelmében odáig talán még el nem bukott apai szántóföldre, hanem olyan termelésre, mely *mindjárt, holnap, tényleg*, az élet teljes vig erejével *megindul*, amelyre nem várni, de amelybe azonnal erős kézzel *belefogni* s amelyből kézzelfogható, eddig sohasem látott eredményeket, új értékeket előteremteni kell.

Azonban ez sem elég. Van még egy fontos alkatrész és ez: *a közlekedés*. A legértékesebb termék, a legjobban megszervezett napi piac sem ér semmit, ha a termelő egy

egész napi gyalogolással sem bir oda bejutni. Pedig nem belterjes, nem okszerű gazdaság az, amely nem termeli ki földjéből mindazt, amit az teremni képes. A mi Alföldünkön megterem nemcsak a buza, de gyümölcs, zöldség, gyógynövény, baromfi, tojás, tej és egyéb olyan is, ami mindennap piacra kívánkozik. Az egyoldalú, extenzív magtermelésből a földnek egy egész katasztrális holdja nem ad több tiszta jövedelmet, mint 30 pengőt, holott a kerti termékek tiszta jövedelme már négyzetölenként ennyi lehet. Minden gazda termelhetné ezeket az értékes kerti termékeket, ha beveszi a vetésforgójába, így pl. egy 10 holdas tanyabirtoknál, mely gaboriatermelésből csak évi 300 pengőt jövedelmez, elegendő volna már egy holdnak nyolcadrészét, azaz kétszáz négyzetölet kertszerüleg megművelni, hogy évi 1000 pengő jövedelmet hozzon. Pedig ennél a számításnál a kerti termékek budapesti árának csak felét vettük alapul.

Budapest, a „Magyar Kánaán“-nak fővárosa, „Európa konyhakert“-jének fő lerakó helye, szégyenletesen kolduskodik a szükséges napi élelmiszerek elégtelenségével és horribilis drágaságával. A vidék a javát exportálja külföldre. A budapesti piacon csak szégyenletes másod-, harmadrendű selejtes gyümölcs kapható. Visegrád elég közel van Budapesthez, de az ott termett kitünő őszibarackot annak általam kiválóan tisztelt termelője kénytelen sertéseinek offerálni, — mert nincs *közlekedés*, mely azt naponta behozná a városba. A hódmezővásárhelyi birtokos őszi feneketlen sarak szezonjában filozófiai humorral tekint ki reggeli kávéja mellől ablakából látható tanyájára, ahol az ő jó tejét, tejelesteől — más fogyasztók hijján — naponta az ő malacai eszik meg. Mert nem lehet behozni. *Nincs közlekedés*. — Ilyen viszonyok közt hogyan lehetne arra gondolni, hogy ez a nagy magyar Alföld, amelytől a majorsági gazdálkodásnak, a hortikultúrának, a pomológiának legmagasabb foku eredményeit is el lehetne várni, a kisujját is megmozdítsa a magasabb agrikultúra, hortikultúra, a többtermelés, a jobbatermelés érdekében? Amig nincs biztos kilátás arra, hogy minden vidék gazdasági körzete, minden gazdája, a legutolsó kis tanyáig *be lesz kapcsolva oly közlekedési hálózatba*, mely — akár keskenyvágányu gazdasági kisvasut, akár teherautók szervezetével — *naponta beszállít mindent*, ami az egész gazdasági körzetről a központba, a *piacra* kívánkozik.

Vagyoni gyarapodás többtermelés nélkül nem lesz. És többtermelés a közlekedésnek ilyen megszervezése nélkül még kevésbé lesz. Mindezt a magárahagyott fejlődésre, az időre, a szerencsés véletlenre bízni annyit jelentene, mint a kulturmunka értékét semmibe se venni, mint azt várni, hogy kert lesz abból a földből, amelyet nem kapálok, nem öntözök, nem gyomlálók és engedem, hogy felferje a gaz.

Igenis, erős, céltudatos, tervszerű kulturmunkára van szükségünk, ha azt akarjuk elérni, hogy az egész ország úgy termeljen, mint ahogy annak ma csak egy ötöd része bír, — ha azt akarjuk, hogy az a magyar nép, amelynek lelkében oly nagy erkölcsi kincsek rejlenek, anyagi erőkből is gyarapodjék és abban a kemény küzdelemben, mely elől a mai kor gazdaságpolitikai versenyében kitérnie nem lehet, győztesen megállja a helyét.

A gazdag magyar föld szegényes, elmaradott megművelésének új alapokon való rekonstrukciója oly „mechanizmus“, amelyhez Magyarország intelligenciájának összefogására és munkás kezére lesz szükség.

Üdv annak, aki ezt már a mai napon megérti!

A látszólagos nyereségek megadóztatása.

Irta: *dr. Lénárt Vilmos.*

A kereskedői mérleg valóságának helyreállításáról szóló 1925. évi 7000/P. M. számú rendelet 42. §-a akként intézkedik, hogy az egyes vagyontárgyaknak a megnyitó leltárban és megnyitó mérlegben kitüntetett értékeit a további adóztatás során beszerzési, illetőleg előállítási áraknak kell tekinteni. Ez a szabály azonban nem idézheti elő azt, hogy a megnyitó leltárban és megnyitó mérlegben kitüntetett értéknél magasabb áron értékesített vagyontárgyaknál mutatkozó nyereség adó alá vonassék akkor is, ha a tényleges beszerzési, illetőleg előállítási árakra való tekintettel a nyereség csak látszólagos. Ennek az elvnek végrehajtására vonatkozó részletes szabályokat a pénzügyminiszter rendelettel állapítja meg.

Ennek az intézkedésnek az volt a célja, hogy az új értékelésű leltárak és mérlegek felvételét, illetve az egyes vagyontárgyak értékesítését a vállalatok gazdasági helyzetüknek és üzleti politikájuknak megfelelően eszközölhessék anélkül, hogy ezen szabad mozgásukban valamely későbbi adóztatási hátrány lehetősége őket gátolja. Ez az intézkedés biztosította egyrészt az óvatos értékelést, másrészt a latens tartalékok alkotását, annak veszedelme nélkül, hogy a később magasabb áron történő értékesítés folyamánaként adóteher érné a vállalatokat. A vállalatok ezen intézkedést szem előtt tartva, készítették el új értékelésű leltáraikat és megnyitó mérlegeiket és ezzel a jövőre vonatkozólag egy fajt accomplit teremtettek.